

Sygn. akt I PK 95/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)
SSN Jolanta Frańczak
SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. S.
przeciwko H Z Transport [...]
o zwrot kosztów noclegu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 lipca 2015 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w C.
z dnia 3 lipca 2013 r.,
przy udziale jego następców prawnych – I. S., W. S. i małoletniej M. S. -
reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową (matkę) I. S.,

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej K. S. i w tym
zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w C. do
ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy w C. oddalił powództwo K. S. przeciwko H.Z. Transport [...] o zwrot kosztów noclegu za okres od 1 maja 2009 r. do 31 października 2011 r.

W sprawie ustalono, że powód był zatrudniony w pozwanej Spółce na podstawie umowy o pracę na stanowisku kierowcy. Strony ustaliły jako miejsce wykonywania pracy przez powoda Polskę i kraje Europy oraz określiły jego prawo do diet na pokrycie kosztów wyżywienia. Zgodnie z obowiązującym u strony pozwanej regulaminem wynagradzania w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2008 r., po pierwsze - diety zagraniczne i krajowe rozliczane są na podstawie złożonych i zweryfikowanych druków delegacji zagranicznych i krajowych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej, a po drugie - ponieważ wszystkie pojazdy przeznaczone do ruchu międzynarodowego wyposażone są w dwa miejsca do spania, przeto pracownikom w ruchu zagranicznym nie przysługuje ryczałt za noclegi.

W takim stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że w świetle uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 r., II PZP 11/08 (OSNP 2009 nr 13-14, poz. 166) powód nie odbywał podróży służbowych w rozumieniu art. 77⁵ § 1 k.p., a ponadto przyznanie mu prawa do diet „według zasad przewidzianych w obowiązujących przepisach” nie oznacza uprawnienia powoda do zwrotu kosztów noclegu należnych z tytułu podróży służbowej. Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że od dnia 3 kwietnia 2010 r., a więc od daty znowelizowania ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1155 ze zm.), powód pozostawał w podróży służbowej (art. 2 pkt 7 tej ustawy) i przysługiwały mu należności z tego tytułu ustalone na zasadach określonych w art. 77⁵ § 3-5 k.p. (art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców). Kwestia należności powoda z tytułu podróży służbowych była jednak - zgodnie z art. 77⁵ § 5 k.p. - uregulowana w regulaminie wynagradzania, a ponadto powód nie przedkładał pracodawcy rachunków z tytułu poniesionych kosztów noclegu, gdyż korzystał z miejsc przystosowanych do spania w kabinie samochodu.

Wyrokiem z dnia 3 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy w C. oddalił apelację powoda od powyższego wyroku, dzieląc ustalenia i „zasadniczo” ocenę prawną Sądu pierwszej instancji.

Sąd odwoławczy, powołując się na stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 czerwca 2013 r., II PK 296/12 (Monitor Prawa Pracy 2013 nr 11, s. 598-601), stwierdził, że w okresie przypadającym przed nowelizacją ustawy o czasie pracy kierowców, art. 77⁵ § 5 k.p. nie mógł być podstawą oceny praw pracownika nieodbywającego podróży służbowej. Ważna w takiej sytuacji pozostawała treść umowy i aktów wewnętrznych obowiązujących w tym przedmiocie u pracodawcy. Dopiero w sytuacji, gdyby tych aktów nie było i praca w transporcie międzynarodowym nie byłaby dodatkowo rekompensowana z uwagi na jej szczególny charakter, można by ewentualnie rozważać stosowanie *per analogiam* i z mocy art. 77⁵ § 5 k.p. tylko odpowiednio, przepisów wykonawczych o zagranicznych podróżach służbowych. Tymczasem w wewnętrznym akcie płacowym strona pozwana wyraźnie wykluczyła prawo pracowników do ryczałtów za noclegi w związku z zapewnieniem miejsc do spania w pojeździe, a nadto - biorąc pod uwagę wysoki standard wyposażenia samochodów - pracodawca zapewnił powodowi bezpłatny nocleg w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.; dalej jako rozporządzenie z 2002 r.), co oznacza bezzasadność jego żądania ryczałtów za noclegi również za okres od 3 kwietnia 2010 r.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: 1) art. 14. ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców w związku z art. 8 ust. 8 rozporządzenia WE nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U.UE.L 2006 Nr 102, s. 1; dalej jako rozporządzenie nr 561/06), przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że zgoda powoda

zatrudnionego na stanowisku kierowcy międzynarodowego na odbywanie odpoczynku w pojeździe jest pojęciem tożsamym z dokonaniem wyboru miejsca odpoczynku, w sytuacji gdy w rzeczywistości strona pozwana nie stworzyła żadnej możliwości wyboru takiego miejsca, a tym samym powód został pozbawiony faktycznej możliwości dokonania wyboru miejsca do odpoczynku, co spowodowało, iż przy braku alternatywy miejsca noclegu musiał spędzić odpoczynek w pojeździe, zaś zgoda w rzeczywistości miała charakter pozorny, w związku z czym nie mogła wyłączyć prawa powoda do żądania zwrotu kosztów noclegu w formie ryczałtu;

2) art. 77⁵ k.p. w związku z § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r., przez błędną wykładnię prowadzącą do niezastosowania przepisów rozporządzenia, a przejawiającą się w uznaniu, że powyższych przepisów nie należało zastosować na zasadzie analogii do rozliczania należności z tytułu podróży służbowych powoda do dnia 3 kwietnia 2010 r., pomimo tego że z uwagi na specyfikę pracy powoda, który pracował w szczególnie trudnych warunkach, a w szczególności z uwagi na to, iż każdorazowo nieprzerwanie przebywał poza granicami przez minimum 4 tygodnie (średnio przez 6 tygodni), przy czym powrót do kraju był uzależniony tylko i wyłącznie od zgody strony pozwanej, zaś w trakcie trwania takiej podróży obowiązkiem powoda było sprawowanie pieczy nad pojazdem oraz przewożonym ładunkiem, przy czym jego odpoczynek był notorycznie zakłócany głośnie pracą agregatu znajdującego się w odległości 30 cm od miejsca, w którym nocował, czy brakiem wyposażenia samochodu w klimatyzację postojową, a tym samym odpoczywanie miało miejsce w bardzo wysokich temperaturach, to nie należało mu zrekompensować tych wszystkich niedogodności i uciążliwości, przy czym oczywiste jest, że wypłacane diety pokrywały powodowi koszty związane z wyżywieniem w wielotygodniowej zagranicznej podróży, zaś tzw. zryczałtowane zadaniowe wynagrodzenie za utrzymanie czystości, załadunek, rozładunek, miało rekompensować pracę w godzinach nadliczbowych, bowiem czynności te mieszają się w pojęciu czasu pracy kierowcy, a tym samym nie mogło rekompensować uciążliwości związanych z odbywaniem odpoczynku w takich warunkach;

3) art. 77⁵ k.p. w związku z § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r., przez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji niezastosowanie, polegającą na zawężeniu pojęcia „bezpłatny nocleg” do warunków technicznych kabiny samochodu ciężarowego, w tym jej

wymiarów, ogrzewania, z pominięciem tak istotnych okoliczności jak obowiązek pilnowania samochodu oraz przewożonego towaru, głośne funkcjonowanie agregatu posadowionego w odległości do 30 cm od leżanki powoda, wykonywanie rozładunków w czasie odpoczynku na tzw. rampie, odpoczynek w bardzo wysokich temperaturach, a więc elementów mających znaczenie przy ustaleniu odpowiedniego odpoczynku, rozumianego jako prawidłowe zregenerowanie sił fizycznych i psychicznych adekwatnych do wykonywania zawodu kierowcy, a tym samym dokonanie błędnej wykładni pojęcia „bezpłatny nocleg”, konsekwencją czego było postawienie znaku równości między bezpłatnym noclegiem a noclegiem odbywanym w kabinie samochodu ciężarowego, a najdalej idącym skutkiem dokonania błędnej wykładni przyjęcie, iż w takim wypadku strona pozwana zapewniła bezpłatny nocleg, co zwalniało ją z obowiązku zwrotu kosztów noclegu w formie ryczałtu.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości”, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Postanowieniem z dnia 22 lipca 2014 r. Sąd Najwyższy zawiesił postępowanie kasacyjne z uwagi na śmierć powoda (art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c.). Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2015 r. postępowanie to zostało podjęte z udziałem następców prawnych zmarłego: [...] (art. 180 § 1 pkt 1 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest usprawiedliwiona, gdyż zaskarżony wyrok pozostaje w sprzeczności z wykładnią prawa przedstawioną w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 164), w której wyrażono pogląd, że zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r., co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów

noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy.

W motywach tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że w wyniku nowelizacji ustawy o czasie pracy kierowców powstała sytuacja prawna, w której podróże kierowców transportu międzynarodowego odbywane w okresie do dnia 3 kwietnia 2010 r. nie stanowiły podróży służbowych w rozumieniu art. 77⁵ § 1 k.p. (nie mają więc zastosowania wprost przepisy powszechnie obowiązujące dotyczące zwrotu kosztów podróży służbowych), a po tej dacie są one podróżami służbowymi (art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców) i kierowcom przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalone na zasadach określonych w art. 77⁵ § 3-5 k.p. (art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców). Jednakże za okres do dnia 3 kwietnia 2010 r. moc prawną zachowały korzystniejsze dla pracowników (przyznające diety i zwrot kosztów noclegu) postanowienia układów zbiorowych pracy (regulaminów wynagradzania) oraz umów o pracę (art. 9 § 2 i art. 18 § 2 k.p.). W orzecznictwie (które w tej mierze można uznać za utrwalone) przyjmuje się też, że w przypadku nieustalenia w układzie zbiorowym (regulaminie wynagradzania) lub umowie o pracę świadczeń z tytułu podróży odbywanych przez kierowcę, jej koszty mogą podlegać wyrównaniu w wysokości odpowiadającej należnościom (diетom) z tytułu podróży służbowej przewidzianym w przepisach powszechnie obowiązujących dla pracowników wykonujących rzeczywiście podróże służbowe (por. w szczególności wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2009 r., I PK 279/07, LEX nr 509051; z dnia 18 sierpnia 2009 r., I PK 51/09, OSNP 2011 nr 7-8, poz. 100; z dnia 23 czerwca 2010 r., II PK 372/09, Monitor Prawa Pracy 2010 nr 11, s. 597 oraz z dnia 1 kwietnia 2011 r., II PK 234/10, OSNP 2012 nr 9-10, poz. 119). W konsekwencji - w rzeczywistości - także z tytułu podróży odbywanych przez kierowców transportu międzynarodowego w okresie do dnia 3 kwietnia 2010 r. przysługują im należności co najmniej takie, jak wynikające z powszechnie obowiązujących aktów wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p.

Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06 (posługujący się pojęciem miejsca do spania w aspekcie dziennych i tygodniowych

okresów odpoczynku) nie dotyczy uprawnień w zakresie przysługiwania kierowcy od pracodawcy należności na pokrycie kosztów wyjazdów poza bazę w celu wykonywania pracy (podróży służbowych), nie może więc służyć ocenie przesłanek takich uprawnień, w szczególności przesłanek przysługiwania ryczału za nocleg. Również w ustawie o czasie pracy kierowców (posługującej się w art. 14 ust. 1 określeniem „miejsce do spania” w kontekście odpoczynku dobowego), nie uregulowano zasad przysługiwania należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem podróży służbowej, odsyłając wyraźnie i wprost (art. 21a) w tym zakresie do art. 77⁵ § 3-5 k.p. Odesłanie do przepisów Kodeksu pracy nie zawiera żadnych ograniczeń czy modyfikacji ich stosowania względem kierowców, w szczególności odbywających wielokrotne podróże służbowe za granicę. Ustawa o czasie pracy kierowców formalnie odsyła do stosowania art. 77⁵ § 3-5 k.p. Nie odsyła więc do art. 77⁵ § 1 k.p. (gdyż zawiera własną definicję podróży służbowej) oraz nie odsyła do art. 77⁵ § 2 k.p., w którym określono (w szczególności) przedmiot regulacji przepisów wykonawczych (zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP - zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu). Z art. 77⁵ § 2 k.p. wynika, że rozporządzenie wykonawcze powinno regulować następujące świadczenia: 1) diety (ich wysokość, z uwzględnieniem czasu trwania podróży, a w przypadku podróży poza granicami kraju - walutę, w jakiej będzie ustalana dieta i limit na nocleg w poszczególnych państwach) oraz 2) zwrot (warunki zwrotu) kosztów przejazdów, 3) zwrot kosztów noclegów i 4) zwrot innych wydatków. Zgodnie z art. 77⁵ § 3 k.p., warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania. Według art. 77⁵ § 5 k.p., w przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3 (czyli nie zawiera uregulowań dotyczących warunków wypłacania wszystkich należności z tytułu podróży służbowej), pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. Oznacza to, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diety oraz zwrotu

kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika (art. 9 § 2 i art. 18 § 2 k.p.). W razie braku takich regulacji lub uregulowania mniej korzystnego dla pracownika, zastosowanie będą miały przepisy wykonawcze. Odesłanie w art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców do art. 77⁵ § 3-5 k.p. oznacza więc pośrednio także odesłanie do art. 77⁵ § 2 k.p., a w konsekwencji uznanie, że kierowcy-pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu według zasad ustalonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., chyba że korzystniejsze dla niego zasady zostały ustalone według art. 77⁵ § 3 k.p. (w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania).

Sąd Najwyższy stwierdził, że w rozporządzeniu z 2002 r. - obowiązującym w okresie objętym roszczeniami w rozpoznawanej sprawie - nie zamieszczono przepisu pozwalającego na szczególny sposób ustalania (w formie ryczałtu) należności przysługujących pracownikom (w tym kierowcom) odbywającym wielokrotne podróże służbowe za granicę. Wysokość należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowych za granicę (w tym kierowcom odbywającym wielokrotne podróże) została tym samym określona przez prawodawcę, w szczególności, co do wysokości ryczałtu z tytułu zwrotu kosztów noclegu. Według § 1 i 2 rozporządzenia, określa ono - bez żadnych wyłączeń - wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, do których należą: 1) diety oraz 2) zwrot kosztów: a) przejazdów i dojazdów, b) noclegów i c) innych wydatków, określonych przez pracodawcę odpowiednio do uzasadnionych potrzeb. Zwrot kosztów noclegu reguluje § 9 rozporządzenia, według którego za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia (ust. 1), natomiast w razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu (ust. 2). Wreszcie podstawowy dla rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego § 9 ust. 4 rozporządzenia stanowi, że zwrot kosztów noclegu - zarówno w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach

ustalonego na ten cel limitu, jak i w kwocie ryczału w wysokości 25% limitu przy braku rachunku - nie przysługuje pracownikowi, gdy pracodawca (lub strona zagraniczna) zapewnia pracownikowi „bezpłatny nocleg”.

Łączna analiza przedstawionych powyżej przepisów - w ocenie powiększonego składu Sądu Najwyższego zawarta w uchwale z dnia 12 czerwca 2014 r. - pozwala na sformułowanie następujących wniosków szczegółowych. Po pierwsze, pojęcia „odpowiednie miejsce do spania” i „bezpłatny nocleg” nie mogą być utożsamiane (zamiennie traktowane), a wręcz odwrotnie - użycie różnych sformułowań w przepisach prawa oznacza, że są to różne pojęcia. Po drugie, zasadniczo prawodawca odnosi pojęcie „noclegu” do usługi hotelarskiej (motelowej; pośrednio także do noclegu opłaconego w cenie karty okrętowej lub promowej), o czym świadczy nie tylko zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym (za usługi hotelarskie), ale także wysokość ustalonych limitów. Po trzecie, usługa hotelarska obejmuje szerszy zakres świadczeń niż tylko udostępnienie „miejsca do spania”, w szczególności możliwość skorzystania z toalety, prysznicza, przygotowania gorących napojów itp., a także (ewentualnie) zapewnienie wyżywienia, co powoduje obniżenie diety. Po czwarte, brak przedstawienia rachunku za usługi hotelarskie oznacza, że pracownik nie korzystał z hotelu (względnie racjonalnego prawodawcę, który to przewidział); wówczas zwrot kosztów noclegu zostaje ograniczony do 25% limitu stanowiącego ryczałt za koszty realnie ponoszone w czasie podróży, bez korzystania z usług hotelowych. Po piąte, istota „ryczału” jako świadczenia kompensacyjnego (w tym wypadku przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu) polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są one udokumentowane); w zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczału - która jako uśredniona i ujednolicona ustalona jest przez prawodawcę - pokryje więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego poniesione. Prowadzi to do ogólnego wniosku, że zapewnienie przez pracodawcę pracownikowi (kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym) odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli

wyposażenie samochodu w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.) pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, przy spełnieniu warunków określonych w art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06, natomiast nie oznacza zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r. Taki stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu, co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1 lub 2 tego rozporządzenia.

Podzielając tę argumentację należy wskazać również na aktualność poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 kwietnia 2011 r., II PK 234/10 (OSNP 2012 nr 9-10, poz. 119), zgodnie z którym zwiększone koszty utrzymania kierowcy w czasie wykonywania zadań poza miejscem zamieszkania powinny być rekompensowane także przed dniem 3 kwietnia 2010 r., choćby przez analogiczne stosowanie rozporządzeń o podróżach służbowych. Co prawda stanowisko to zostało wyrażone w stanie faktycznym, w którym prawo do ryczałtu za nocleg nie zostało przez pracodawcę uregulowane w regulaminie wynagradzania albo w układzie zbiorowym pracy (nie wynikało też z wiążącej strony umowy o pracę), jednak pogląd ten znajduje również zastosowanie w sytuacji, gdy w regulaminie wynagrodzenia obowiązującym u pracodawcy wyraźnie zastrzeżono, że pracownikom nie przysługuje ryczałt za noclegi. Stosowanie § 9 ust. 1-4 rozporządzenia z 2002 r. związane jest bowiem z poddaniem kwestii dotyczącej zapłaty za noclegi zasadzie wyrażonej w art. 9 § 2 k.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2014 r., I PK 5/14, LEX nr 1640239), w szczególności gdy się uwzględni, że strona pozwana - co wynika z poczynionych w sprawie ustaleń - wypełniała formalną przesłankę podróży służbowej, wystawiając powodowi „druki delegacji zagranicznych” i na ich podstawie rozliczała należne mu diety (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2009 r., I PK 279/07, LEX nr 509051), zaś wyłączenie prawa do przedmiotowego ryczałtu było wynikiem błędnego utożsamienia przez pracodawcę pojęć „miejsce do spania” i „bezpłatny nocleg”.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 odpowiednio stosowanego art. 108 § 2 k.p.c.

